

Б. Бакула, В. К. Чумаченко

Лободовський Йозеф

ЛОБОДОВСЬКИЙ Йозеф (Łobodowski Józef; псевд. і крипт.: Krawczenko, Maiński, Marienholz, Pszonka, S. K., Stefan Kuryłto, Szperacz, J. Ł.; 19. 03. 1909, с-ще Пурвішки, нині Каунас. пов., Литва – 18. 04. 1988, Мадрид) – польський поет, драматург, публіцист і перекладач. Народився у сім'ї полковника рос. армії. 1910 родина переїхала у м. Люблін (Польща), 1914 – у Москву, 1917 – у м. Єйськ (нині Краснодар. край, РФ). Тут Л. відвідував місц. г-зію, вивчив укр. мову, ознайомився з укр. культурою, нар. традиціями, історією козацтва. Після смерті батька 1922 сім'я Л. репатріювалася до Польщі. Страшний голод 1921–22, пережитий на Кубані, пізніше знайшов поет. віддзеркалення у вірші «Hymn brzucha». На становлення Л. як поета знач. вплив мали Ю. Чехович і Ю. Тувим, якого вважав своїм вчителем. Дебютував у ж. «W Słońce» (1928). Перші дві зб. віршів «Słońce przez szparę» (1929) і «Gwiezdny psalterz» (1931) вийшли, коли Л. ще навч. у гімназії. 1931–32 студіював у Катол. університеті Любліна. Відрах. за розповсюдження «порнографії і богохульства» у формі поет. творів. Підставою став вихід його третьої, бунтар. кн. віршів «O czerwonej krwi» (1931), яка стала причиною переслідувань з боку влади і одночасно привернула до поета широку увагу громадськості, зробила його популярним. Четверта кн. «W przeddzień» (1932) була конфіскована з політ. мотивів. 1933–34 служив у кадет. корпусі офіцерів запасу в Рівному. На поч. 1934 зробив невдалу спробу самогубства. Серед його речей поліція виявила заборонену літературу. Справа обмежилася 3-ма місяцями в'язниці, оскільки на захист поета виступили відомі польс. літератори. У травні 1934 Л. переїхав до Варшави. Широке визнання йому принесли зб. «Rozmowa z ojczyzną» (1935) і «Demonom nosu» (1937; премія Польс. академії літ-ри). Від 1935, після подорожі в Україну, розчарувавшись у сталін. моделі соціалізму, Л. відмовився від лівих радикал. поглядів і перейшов на позиції послідов.

антикомунізму, тісної співпраці з укр. і кавказ. емігрантами, сприяв їхньому нац.-визв. рухові. Товаришував з Є. Маланюком та ін. поетами праз. школи. 1937–38 – ред. часопису «Wołyń», співпрацював також з «Biuletynem Polsko-Ukraińskim». Від 1939 – на еміграції у Франції, від 1941 – в Іспанії, від 1943 мешкав у Мадриді. Співзасн. і співроб. (1949–75) польс. ред. «Радіо Мадрид». Встановив зв'язки з польс. еміграц. часописом «Kultura», де друкував переклади укр. поезії і прози, займався культур. і політ. публіцистикою. У поет. творах дотримувалася традицій польс. романтизму, особливо т. зв. укр. школи (Ю. Словацький, Б. Залеський, А. Малчевський, С. Гошинський та ін.), котру поєднував з експериментами післявоєн. катастрофізму. У відомих зб. поезій «Złota hramota» (1954) та «Pieśń o Ukrainie» (1959; обидві – Париж) стисло висвітлив поет. й історіософ. моменти спільної історії поляків і українців. Зб. віршів «Złota hramota» побудована на істор. канві військ. походу Й. Пилсудського і С. Петлюри на Київ 1920. У циклові віршів, що належать до романт. епіки у сфері образності, динаміки слова і месіан. переконань, Л. створив візію слушної істор. справи, програної внаслідок польс. егоїзму та укр. слабкості. 1939 підготував до друку антологію укр. літ-ри у 4-х т., яка загубилася під час 2-ї світової війни. У трилогії романів «Komysze», «W stanicu», «Droga powrotna» (1955–61), побудов. на подіях з дитинства і молодості, проведених на Кубані, Л. зобразив скомпліковану історію суспільства перед більшов. переворотом 1917 і під час його вибуху. У тетралогії «Dzieje Józefa Zakrzewskiego» (1965–70) розкрив подальшу долю свого героя Й. Закревського, який після повернення до Польщі оголосив хвалу жовтн. подіям, але власна невгамовна вдача, а також звірства рад. влади, побачені під час короткої подорожі Україною, спричинилися до того, що він порвав з комунізмом і став його противником. Романи Л. варто вважати особл. методом заняття літ. публіцистикою та автобіогр. творчістю. Л., виводячи свій рід від козац. отамана Лободи, намагався переконати читачів у посестер. родоводі Польщі й України, проголошував «екуменізм» політ. й історіософський, згідно з яким ті два народи і краї повинні в майбутньому створити перешкоди, здатні стримати рос. імперіалізм. Л. був видат. перекладачем укр. літ-ри і публіцистики польс. мовою. Перекладав твори Т. Шевченка, Лесі Українки, М. Рильського, П. Тичини, Б.-І. Антонича, В. Симоненка, Є. Маланюка, В. Стуса, а також кн. І. Кошелівця «Україна 1956–1968», видану Інститутом літ-ри Є. Гедройця (1969). Перекладав також з рос. та іспан. мов. Поезію Л. перекладали українською мовою С. Гординський, Леонід Полтава, Яр Славутич. Л. був одним із найвидатніших знавців укр. проблематики у польс. діаспорі та культурі 20 ст. Публікувався у повоєн. укр. еміграц. часописах «Сучасність» та «Віднова». Восени 1988 згідно з його волею тіло кремоване і 22 жовтня цього ж року перепохов. у Любліні у могилі матері.

Основні твори

Пісня про Україну – Pieśń o Ukrainie. Л., 1996; Żywot człowieka gwałtownego. Paris, 2014.

Рекомендована література

1. Лужний Р. Йосиф Лободовський // Сучасність. 1989. Ч. 7–8;
2. L. Siryk. Naznaczony Ukrainą. O twórczości Józefa Lobodowskiego. Lublin, 2002;
3. Między literaturą a polityką. Lublin, 2012.

Бібліографічний опис:

Лободовський Йозеф / Б. Бакула, В. К. Чумаченко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-56038>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).